

შირაქი

SHIRAKI

გამოცემის 1937 წლიდან

დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის გაზეთი

№32 (10.087)

2-9 სექტემბერი 2023 წელი

ფასი: 60 თეთრი

ყოველკვირეული გამოცემა

გილოცავთ სტუდენტობას!

„ერთიანი ეროვნული გამოცდები 2023“-ის შედეგები უკვე ცნობილია. სტუდენტებს გამოცდების წარმატებით ჩაბარება მთავრობისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლებმა მიულოცეს:

ირაკლი ღარიბაშვილი, საქართველოს პრემიერ-მინისტრი:

„ჩემო ახალგაზრდა მეგობრებო, ძვირფასო პირველკურსელებო, გულითადად გილოცავთ ყველას, ვინც წარმატებით ჩააბარეთ ერთიანი ეროვნული გამოცდები.“

ეს უმნიშვნელოვანესი მიღწევა თქვენი შრომის, სწავლისა და მონდომების დამსახურებული შედეგია. ამავე დროს, ეს არის ცხოვრების სრულიად ახალი ეტაპის დასაწყისი. მჯერა, რომ ცოდნის დაუფლების, პიროვნული განვითარებისა და პროფესიული სრულყოფის პროცესს საკუთარი მომავლისა და სამშობლოს წინაშე დიდი პასუხისმგებლობით წარმართავთ.

განათლებული ახალგაზრდობა - ქვეყნის წინსვლისა და ძლიერების, მისი უკეთესი ხვალისდელი დღის აუცილებელი პირობაა. ამიტომ, განათლება ჩვენი მთავრობისთვის, პირადად ჩემთვის უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტია და ყველაფერს გავაკეთებთ, რომ მაქსიმალურად შეგიწყობთ ხელი განვითარებაში.

კიდევ ერთხელ გილოცავთ და წარმატებულ, საინტერესო სტუდენტობას და თქვენს მიერ დასახული მიზნების მიღწევას გისურვებთ.“

გიორგი ამილახვარი, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი:

„ჩემო ძვირფასებო, გილოცავთ სტუდენტობას და წარმატებებს გისურვებთ ცხოვრების ახალ, ძალიან მნიშვნელოვან, თავგადასავლებითა და შესაძლებლობებით სავსე ეტაპზე.“

მჯერა, სკოლებში მიღებულ ცოდნას უნივერსიტეტის კედლებში კიდევ უფრო გაიღრმავებთ, მომავალში კი თქვენი პროფესიონალიზმითა და დიდი შემართებით დაინყებთ საქართველოს უკეთეს მომავალზე ზრუნვას!

თითოეულ თქვენგანს გინვდით მეგობრობის ხელს და გირჩევთ, რომ არასდროს შეუშინდეთ გამოწვევებს და შეეცადოთ, აქციოთ ისინი შესაძლებლობებად. ეს არის წარმატებისა და წინსვლის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პირობა.

პირადად მე, როგორც განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი, სრულიად ვითავისებ ჩემს პასუხისმგებლობასა და ვალდებულებას თითოეული თქვენგანის წინაშე და ყველაფერს გავაკეთებ, რომ თქვენი სტუდენტობა იყოს საინტერესო, აკადემიურად დატვირთული და შესაძლებლობებით აღსავსე.“

ნიკოლოზ ჯანიაშვილი, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერი:

„დედოფლისწყაროში მცხოვრებო, უკვე პირველკურსელებო, ჩემო მეგობრებო, დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერიის სახელით ყველას

გილოცავთ სტუდენტის სტატუსის მოპოვებას.“

დღეიდან იწყება თქვენს ცხოვრებაში ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვანი, გამოწვევებითა და შესაძლებლობებით აღსავსე საინტერესო ეტაპი. მჯერა, რომ ნაყოფიერად გამოიყენებთ სტუდენტობის წლებს, მოიპოვებთ იმ ცოდნასა და გამოცდილებას, რომელსაც შემდგომში ჩვენს მუნიციპალიტეტსა და ქვეყანას მოახმართ. განათლებული ახალგაზრდობა ხომ ჩვენი მუნიციპალიტეტის, ჩვენი ქვეყნის საიმედო მომავლის გარანტია!

იცოდეთ, რომ დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მერია თქვენს გვერდითაა ყოველი წამოწყების დროს და ყოველთვის გქონდეთ ჩვენი მხარდაჭერის იმედი.“

ნუზნარ პაპიაშვილი, დედოფლისწყაროს საკრებულოს თავმჯდომარე:

„ჩემო ახალგაზრდა მეგობრებო, გილოცავთ სტუდენტობას, ყველაზე რომანტიკული და ახალი თავგადასავლებით სავსე ცხოვრების დაწყებას! სტუდენტობა, პირველ რიგში, გულისხმობს საკუთარი პიროვნული და ინტელექტუალური განვითარების თვისებრივად ახალ საფეხურზე აყვანას: ახალი ცოდნის დაუფლებას, თანამედროვე საზოგადოებრივი ტენდენციების შეცნობასა და საღ ანალიზს; ახალი გამოცდილების მიღებას, ახალი მეგობრების შექმნას. ყოველი სასწავლო წლის დაწყებისას მახსენდება დიდი ილიას სიტყვები: „ამ წუთისოფელში ბედი იმისია, ვინც ძლიერია, და ძლიერი მარტო მცოდნე კაცია.“

სწორედ რომ ასეა - თანამედროვე საზოგადოებას ცოდნის საზოგადოებას უწოდებენ.“

გისურვებთ შემოქმედებით წინსვლას, ნაყოფიერი ყოფილიყოს საქართველოს უნივერსიტეტებში გატარებული სტუდენტური წლები, რათა ჩამოყალიბდეთ მაღალკვალიფიციურ სპეციალისტებად და გაამართლოთ ქვეყნის, მშობლიური მუნიციპალიტეტის, უნივერსიტეტისა და მშობლების იმედი“.

***

საკუთარი მოსწავლეების წარმატების შესახებ განაცხადა დედოფლისწყაროს წმინდა მეფე ვახტანგ გორგასლის სახელობის სკოლა-ინტერნატმა: „ერთიანი ეროვნული გამოცდების შედეგები ცნობილია... ჩვენი სკოლის ექვსივე კურსდამთავრებულმა საუკეთესო შედეგი აჩვენა. ყველა მოსწავლე ჩაირიცხა სასურველ ფაკულტეტზე. ორმა მოსწავლემ მოიპოვა 50%-იანი გრანტი, ორი ჩაირიცხა სახელმწიფოს მიერ სრულად დაფინანსებულ პროგრამაზე. ორი კი-სასურველ ფაკულტეტზე. თქვენ ყველაზე ნიჭიერი, ღირსეული, მართლმადიდებლური ღირებულებებით აღზრდილი მოსწავლეები ხართ! თქვენ შეძელით და მიაღწიეთ დასახულ მიზანს! გვეამაყებით! წარმატებებს გისურვებთ ცხოვრების ახალ ეტაპზე! არასდროს დაკარგოთ საკუთარი თავის რწმენა და გახსოვდეთ, შეუძლებელი არაფერია!“.

27 ოქტომბერს მასწავლებლის ეროვნული დღე დაწესდა

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის, გიორგი ამილახვრის ინიციატივით, პირველად საქართველოს უახლეს ისტორიაში მასწავლებლის ეროვნული დღე დაწესდა.

უწყების მიერ გავრცელებული ინფორმაციის მიხედვით, მასწავლებლის ეროვნული დღე ყოველი წლის 27 ოქტომბერს, ქართველი პედაგოგის, საქართველოში მეცნიერული პედაგოგიის ფუძემდებლის, პუბლიცისტის, საბავშვო მწერლისა და საზოგადო მოღვაწის იაკობ გოგებაშვილის დაბადების დღეს აღინიშნება.

„აღნიშნულ თარიღთან დაკავშირებით ყოველწლიურად, საზოგადოებისა და განათლების სისტემის განვითარებაში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისთვის, ღვაწლმოსილ პედაგოგებს გადაეცემა მასწავლებლის ეროვნული პრემია - სპეციალურად შექმნილი სამეცნიერო ნიშანი და ფულადი ჯილდო 10 000 ლარის ოდენობით. მოგესხენებათ, ქვეყნისა და საზოგადოების განვითარების, ახალგაზრდების სახელმწიფოებრივად მოაზროვნე პატრიოტებად ჩამოყალიბების საქმეში მთავარი როლი და ფუნქცია დამსახურებულ, ღვაწლმოსილ პედაგოგებს აკისრიათ. შესაბამისად, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო აქტიურად აგრძელებს სხვადასხვა კუთხით მასწავლებლის პროფესიის პრესტიჟის ამაღლებას ზრუნვას და მათთვის როგორც სოციალური, ასევე სხვადასხვა მხარდაჭერი ღონისძიების შეთავაზებას. მასწავლებლის ეროვნული დღისა და პრემიის დანერგვაც სწორედ საზოგადოებაში პედაგოგების როლის ხაზგასმას და მათ დაფასებას ემსახურება. ინიციატივის ფარგლებში, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ დადგენილი კრიტერიუმების შესაბამისად, შეიკრიბება იმ მასწავლებელთა ისტორიები, რომლებსაც სხვადასხვა მიმართულებით განსაკუთრებული წვლილი შეაქვთ მოსწავლეების, სასკოლო საზოგადოებისა, თუ თემის განვითარებაში. ამის შემდეგ სპეციალურად დაკომპლექტებული კომისია, რომელშიც გაერთიანებული იქნებიან ცნობილი სახეები სხვადასხვა სფეროდან, გამოავლენს წლის საუკეთესო მასწავლებლებს“, - ნათქვამია ინფორმაციაში.

ე.წ. კუჭის დაპატარავების ოპერაციის გაკეთების პირობები მკაცრდება

ბარიატრიული ოპერაციის („კუჭის დაპატარავება“) გაკეთების პირობები მკაცრდება. როგორც „ინტერპრეს-ნიუსს“ ჯანდაცვის სამინისტროში განუცხადეს, მოხდა ბარიატრიული ქირურგიის რეგულირების მექანიზმის სრულყოფა, რის შედეგადაც მთელი რიგი სტანდარტები განისაზღვრა, მათ შორის პაციენტს შესაბამისი წონის ინდექსის გარდა, უნდა ჰქონდეს თანმხლები დაავადებები. ასევე, ახალი სტანდარტის მიხედვით, ოპერაციამდე პაციენტის მდგომარეობა უნდა შეფასდეს მულტიდისციპლინური გუნდის მიერ, ჩაუტარდეს შესაბამისი ლაბორატორიული კვლევები და ა.შ.

გარდა ამისა, ჯანდაცვის სამინისტროს ინფორმაციით, ახალი პროტოკოლის თანახმად, ბარიატრიული ოპერაცია მხოლოდ მრავალპროფილურ კლინიკაში უნდა ჩატარდეს.

„ბარიატრიული ქირურგიის სპეციფიკურობიდან გამომდინარე, დღის წესრიგში დადგა მისი რეგულირების მექანიზმის სრულყოფა. ცვლილების მიხედვით, აღნიშნული პროცედურები მრავალპროფილურ კლინიკაში უნდა განხორციელდეს. სტანდარტი განსაზღვრავს მოთხოვნებს ქირურგიის კვალიფიკაციასა და გამოცდილებასთან დაკავშირებითაც. განახლებული სანებართვო პირობები დაწესებულებებმა 2023 წლის პირველ ოქტომბრამდე უნდა დააკმაყოფილონ.

ბარიატრიული ოპერაცია საკმაოდ რთული ქირურგიული ჩარევაა და ის მხოლოდ კონკრეტული ჩვენებების შემთხვევაში უნდა გაკეთდეს. სწორედ ეს ჩვენებები განისაზღვრა პროტოკოლით, მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის სტანდარტების შესაბამისად. პაციენტს უნდა ჰქონდეს შესაბამისი წონის ინდექსი, თანმხლები დაავადებები, ჩარევამდე პაციენტის მდგომარეობა უნდა შეფასდეს მულტიდისციპლინური გუნდის მიერ, ჩაუტარდეს შესაბამისი ლაბორატორიული კვლევები და ა.შ.

მსგავსი ტიპის ცვლილებების საჭიროება „მეტაბოლური და ბარიატრიული ქირურგიის ჩარევის ჩვენებების“ - პროტოკოლზე მუშაობის პროცესში გამოიკვეთა. შესაბამისი რეკომენდაციები საქართველოს ბარიატრიული და მეტაბოლური ქირურგიის ასოციაციის ექსპერტებმა წარმოადგინეს.

საერთო ჯამში, ახლად განსაზღვრული სანებართვო პირობები, სამედიცინო მომსახურების მიმწოდებელ დაწესებულებებს, პაციენტისთვის მაღალი ხარისხის სერვისების მიწოდების შესაძლებლობას მისცემს და 2025 წლისთვის, საერთაშორისო აკრედიტაციის პირობების დაკმაყოფილებას გაუადვილებს“- განუცხადეს „ინტერპრესნიუსს“ ჯანდაცვის სამინისტროში.

ცვლილება, რომელიც საქართველოს ანოქიდალბა

2023 წლის სექტემბრიდან საქართველოში რამდენიმე ახალი ცვლილება ამოქმედდება. კერძოდ, ერთი ენება მართვის მოწმობის მისაღებ გამოცდას, რომელსაც ახალი კითხვები დაემატება, მეორე - შრომით მიგრაციას, მესამე - 4 ქალაქში მანქანების გამოწმობაზე შემოსულებს, ასევე სექტემბრიდან აიკრძალება ევროპული ავტომობილების რუსეთში რეექსპორტი. გარდა ამისა, პირველი სექტემბრიდან დედაქალაქსა და რეგიონებში ბიზნესისთვის გაზის ტარიფი შემცირდება.

გთავაზობთ დეტალურად, თუ რა სხვა ცვლილებები ამოქმედდება სექტემბრიდან საქართველოში:

მართვის მოწმობის გადართვა ახალი კითხვები დაემატება

2023 წლის პირველი სექტემბრიდან, სატრანსპორტო საშუალების მართვის უფლების მისაღები პრაქტიკული გამოცდის მეორე ეტაპის საკვალიფიკაციო მოთხოვნებს, სატრანსპორტო საშუალების ტექნიკურ გამართულობასთან დაკავშირებული კითხვები ემატება. კერძოდ, „B“ კატეგორიის სატრანსპორტო საშუალების მართვის უფლების მისაღები გამოცდისთვის განსაზღვრულია 20 კითხვა, საიდანაც მძღოლობის კანდიდატს 2 დავალება მიეცემა. გამოსაცდელს კითხვებზე პასუხის გაცემა ვიზუალურად ჩვენებით, ან ზეპირად/თავისუფალი თხრობით გადმოცემით შეეძლება.

იმ შემთხვევაში, თუ მძღოლობის კანდიდატი გამოცდელის მიერ მიცემულ დავალებას ვერ შეასრულებს, მსუბუქ შეცდომად ჩაეთვლება.

გარდა აღნიშნული ცვლილებებისა, მიმდინარე წლის პირველი სექტემბრიდან, მართვის უფლების მისაღები გამოცდის პრაქტიკული ნაწილი ორეტაპიანი „C“ და „D“ კატეგორიების და „C1“ და „D1“ ქვეკატეგორიების სატრანსპორტო საშუალებებისთვის გახდება.

„შინაგან საქმეთა სამინისტროს მომსახურების სააგენტო საქართველოს ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას აგრძელებს და „საგზაო მოძრაობის შესახებ“ საქართველოს კანონში განხორციელებული ცვლილებების შესაბამისად, პირველი სექტემბრიდან „C“ და „D“ კატეგორიების და „C1“ და „D1“ ქვეკატეგორიების

სატრანსპორტო საშუალების მართვის უფლების მისაღები გამოცდის პრაქტიკული ნაწილი ორეტაპიანი ხდება. ცვლილებების მიხედვით, პრაქტიკული გამოცდის პირველი ეტაპის (მოედანი) წარმატებით ჩაბარების შემდეგ, მძღოლობის კანდიდატი გადაინაცვლებს მეორე ეტაპზე, რაც რეალურ საგზაო მოძრაობის პირობებში გამოცდის ჩაბარებას გულისხმობს,“ - აცხადებენ შსს-ს მომსახურების სააგენტოში.

შეგახსენებთ, „B“ და „BE“ კატეგორიის სატრანსპორტო საშუალების მართვის უფლების მისაღები პრაქტიკული გამოცდები ორეტაპიანი 2022 წლის 25 აპრილიდან გახდა.

შრომით მიგრაციას კანონი დაარსდება

პირველი სექტემბრიდან შრომითი მიგრაციის შესახებ კანონში ახალი ცვლილებები ამოქმედდება. ახალი კანონმდებლობის მიხედვით, შუამავალ კომპანიებს, რომლებიც საქართველოს მოქალაქეებს, საზღვარგარეთ დასაქმებაში ეხმარებიან, სერტიფიცირების ვალდებულება უჩნდებათ. ამასთან, სპეციალურ ელექტრონულ სისტემაში მოხდება საქართველოში დასაქმებული უცხოეთის მოქალაქეების აღრიცხვა. გარდა ამისა, ქვეყანაში, შრომითი ბინადრობისა და ემიგრაციის ვიზების ფლობისთვის, სავალდებულო ხდება ამავე სისტემაში რეგისტრაცია.

ამას გარდა, ცვლილებების მაქსიმალური ეფექტურობისთვის, ახალი კანონი მონიტორინგისა და აღსრულების მექანიზმებსაც ითვალისწინებს, რომელსაც შრომის ინსპექციის სამსახური განახორციელებს.

რუსეთში აპროპალი ავტომობილების რეექსპორტი იკრძალება

2023 წლის 26 სექტემბრიდან საქართველოდან რუსეთში ევროპიდან შემოყვანილი ავტომობილების რეექსპორტი იკრძალება. აღსანიშნავია, რომ ამერიკიდან შემოყვანილი მანქანების რუსეთში ექსპორტი პირველი აგვისტოდან უკვე აკრძალულია. ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის ინფორმაციით, ევროკავშირიდან იმპორტირებული მანქანების რუსეთში ექსპორტს ევროკავშირის სანქციების მე-11 პაკეტი ითვალისწინებს.

7 თვეში საქართველოს ეკონომიკა 7.2%-ით გაიზარდა

წინასწარი შეფასებით, 2023 წლის ივლისში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) ზრდამ 5.5% შეადგინა, ხოლო 2023 წლის პირველი შვიდი თვის საშუალო მაჩვენებელი 7.2%-ით განისაზღვრა.

2023 წლის ივლისში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ზრდის მიმართულებით მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა შემდეგმა დარგებმა: საფინანსო და სადაზღვევო საქმიანობა, მშენებლობა, ვაჭრობა, პროფესიული, სამეცნიერო და ტექნიკური საქმიანობები. კლების ტენდენცია დაფიქსირდა დამამუშავებელი და

სამთომოპოვებითი მრეწველობის, ინფორმაციის და კომუნიკაციის დარგებში.

რაც შეეხება საქონლით საგარეო ვაჭრობის სტატისტიკის მაჩვენებლებს იანვარ-ივლისში:

*საქონლის ექსპორტი (FOB) - 3.5 მლრდ აშშ დოლარი. ზრდა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 15.9%

*საქონლის იმპორტი (CIF) - 8.5 მლრდ აშშ დოლარი. ზრდა 19%

*საგარეო სავაჭრო ბრუნვა - 12.1 მლრდ აშშ დოლარი. ზრდა 18%

რამდენია ასაბობრივი პენსია მშრომის შემთხვევაში

Mercer CFA Institute Global Pension Index-მა თავისი წლიური ანგარიში გამოაქვეყნა, რომელიც 44 ქვეყნის საპენსიო სისტემას ასახავს.

საუკეთესო საპენსიო სისტემად 2022 წელს ისლანდია დასახელდა, რომლის საერთო შეფასება A კატეგორიის განაკუთვნეს, ხოლო საერთო ქულების ოდენობა 84.7-ით განისაზღვრა.

აღმოჩნდა, რომ ისლანდიას აქვს საჯარო და კერძო სექტორის პენსიების ყველაზე ჯანსაღი ნაზავი. ევროკომისიის მონაცემების მიხედვით, თქვენ უნდა იცხოვროთ ქვეყანაში მინიმუმ 40 წელი ან მეტი, 16-დან 67 წლამდე, რომ სრულად ისარგებლოთ ხანდაზმულობის პენსიით.

საუკეთესო ქვეყნების სია საპენსიო სისტემის მიხედვით, 2022 წლის მონაცემებით ასე გამოიყურება:

- ისლანდია - 1965 დოლარი
- ნიდერლანდები - 1270 ევრო
- ფინეთი - 1845 ევრო
- დანია - 980 დოლარი
- ნორვეგია - 1 513 დოლარი
- შვედეთი - 1 319 დოლარი
- დიდი ბრიტანეთი - 1588 დოლარი

ევროკომისიის მიხედვით, ჰოლანდიის საპენსიო სისტემა შედგება სამი სეგმენტისგან: ხანდაზმულთა პენსიების

შესახებ კანონი, დამსაქმებლის მიერ დამატებითი პენსიის დარიცხვა და დამატებითი ინდივიდუალური საპენსიო პოლიტიკა.

ევროკომისიის თანახმად, ქვეყანა პენსიონერებს სთავაზობს შესაძლებლობას, მიიღონ ვადამდელი პენსია, როდესაც ისინი 1-3 წლისაა საჯარო საპენსიო ასაკიდან (2022 წელს 67-69 წელი).

Mercer CFA-ის კვლევითი ინსტიტუტი უკვე წლებია აქვეყნებს გლობალურ საპენსიო რეიტინგს, რომელიც თითქმის ყველა ძირითად ფაქტორს ითვალისწინებს და ქვეყნებს შესაბამის სარეიტინგო ქულებს ანიჭებს.

რაც შეეხება საქართველოს, აქ სახელმწიფო პენსიის ოდენობა განისაზღვრება შესაბამისი წლის „სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ“ საქართველოს კანონით. 2023 წლის 1-ლი იანვრიდან 70 წლამდე ასაკის პენსიონერისათვის სახელმწიფო პენსია განისაზღვრა 295 ლარით, ხოლო მაღალმთიან დასახლებებში თითქმის 355 ლარს გაუტოლდა. 70 წლის ან მეტი ასაკის პენსიონერისათვის კი პენსია 365 ლარია, მაღალმთიან რეგიონში მცხოვრებთათვის კი თითქმის 440 ლარი.

საპენსიო ასაკი მამაკაცებისთვის 65 წელი, ხოლო ქალებისთვის - 60 წელია.

სად ყიდულობს საქართველო წამლებს

თურქეთიდან, საქართველოში დაფასებული სამკურნალო საშუალებების, მედიკამენტების იმპორტი 2023 წლის იანვარ-ივლისში 48.2%-ით გაიზარდა.

2022 წლის 7 თვეში საქართველომ თურქეთისგან 37.7 მლნ აშშ დოლარის მედიკამენტები იყიდა, 2023 წლის ანალოგიურ პერიოდში კი, 78.2 მლნ აშშ დოლარის მედიკამენტები.

რაც შეეხება ზოგად მონაცემს, წელს მედიკამენტების იმპორტის მაჩვენებელიც გაზარდოდა. გასულ წელს საქართველომ 234.3 მლნ აშშ დოლარის სამკურნალო საშუალებები იყიდა, მიმდინარე წელს კი, 307.7 მლნ აშშ დოლარის.

ქვეყნების ტოპ-10 ქვეყნის ჩამონათვალი, სადაც საქართველო წამლებს ყიდულობს, ასე გამოიყურება:

თურქეთი - 78.2 მლნ აშშ დოლარი

- შვეიცარია - 39.2 მლნ აშშ დოლარი
- გერმანია - 32.2 მლნ აშშ დოლარი
- უნგრეთი - 20.5 მლნ აშშ დოლარი
- საფრანგეთი - 18.7 მლნ აშშ დოლარი
- ინდოეთი - 11.6 მლნ აშშ დოლარი
- რუსეთი - 11.3 მლნ აშშ დოლარი
- სლოვენია - 10.5 მლნ აშშ დოლარი
- ლიეტუვა (ლიტვა) - 7.5 მლნ აშშ დოლარი
- იტალია - 7 მლნ აშშ დოლარი

შეგახსენებთ, თურქული ფარმაცევტული ბაზარი, საქართველოსთვის 2022 წლის იანვარში გაიხსნა. ჯანდაცვის სამინისტროს ცნობით კი, შედეგად, მედიკამენტების ფასები 70-80%-ით გაიზარდა. თურქული ფარმაცევტული ბაზრის გახსნის შედეგად, საქართველოს მოსახლეობა, წლიურად, დაახლოებით, 200 მილიონ ლარამდე ზოგავს.

ახალგაზრდულმა იდეამ წლიური ანგარიში წარადგინა

სამრეკლოს საჯარო სკოლაში დედოფლისწყაროს ახალგაზრდული იდეის წევრებმა 23 აგვისტოს განვლილი წელი შეაჯამეს. შეხვედრას ესწრებოდნენ: პროექტების ავტორები, დირექცია, მასწავლებლები და სოფელ სამრეკლოს წარმომადგენელი. ჩვენს მუნიციპალიტეტში დედოფლისწყაროს ახალგაზრდული იდეა 2010 წლიდან მოქმედებს და ევროპის ფონდის დაფინანსებით სხვადასხვა აქტივობებს ყოველწლიურად ახორციელებს. ამ ხნის მანძილზე პროექტში არაერთი თაობა იყო ჩართული.

ბოლო ხანს განხორციელებულ პროექტებზე „ახალგაზრდული იდეას“ პიარ-მენეჯერი **ინიო მარტყოფლიშვილი** გვესაუბრა:

„ამჯერად ახალგაზრდული იდეის“ 2022-2023 სამუშაო წლის ციკლი დასრულდა. ვფიქრობ, ეს ერთი წელი დედოფლისწყაროსთვის ნამდვილად მომგებიანი იყო. კომიტეტის წევრებმა და პროექტის ავტორებმა მივალნიეთ იმ მიზანს, რაც დასახული გვექონდა და თემის განვითარებაში წვლილი შევიტანეთ. მოგესხენებათ ჩვენ დავაფინანსეთ სამი პროექტი, სამივეს მიზანი გარემოს დაცვა იყო. ამჯერად, სოფელ ზემო მანხანაში, სამრეკლოსა და დედოფლისწყაროს N1 საჯარო სკოლაში განთავსდა ნაგვის ურნები და დაიწყო ნაგვის გადამუშავება. კიდევ უფრო ხელი შეგვიწყობს დედოფლისწყაროში პოლიეთილენის გადამამუშავებელი ქარხნის გახსნამ.

ახალგაზრდული იდეის შემაჯამებელი ღონისძიება ჩატარდა გუდაურშიც, სადაც წარვადგინეთ ჩვენი საქმიანობის ერთი წლის განმავლობაში განხორციელებული აქტივობების ანგარიში, შეხვედრას ესწრებოდა ევროპის ფონდის პრეზიდენტი ქეთევან ვაშკაძე. გუდაურიდან დაბრუნების შემდეგ დედოფლისწყაროში ჩავატარეთ დასკვნითი შეხვედრა, სადაც მონაწილეები გვეყავდნენ სტუმრები და დონორები. როგორც პროექტის ავტორებმა აღინიშნეს: „ეს იყო დიდი გამოცდილება და პასუხისმგებლობა. სასიამოვნოა, რომ ახალგაზრდებს ეძლევათ შესაძლებლობა განივიტარონ როგორც თავიანთი უნარები, ისე საკუთარი სოფელი, თუ რაიო-

ნი. ამ ყველაფრისთვის დიდი მადლობა გვინდა გადაუხადოთ ახალგაზრდულ იდეას“. ამჯერად, დასკვნითი შეხვედრა კომიტეტის წევრებმა გავეხსენით და ვისაუბრეთ ზოგადად განხორციელებულ აქტივობებზე, შემდეგ კი, პროექტის ავტორებს ვთხოვეთ საბოლოოდ ესაუბრათ მათი საქმიანობის შესახებ.

- კონკრეტულად რა პროექტები მოხვდა სოფლების მიხედვით წელს თქვენს ანგარიშში?

- პირველი პრეზენტაცია გახლდათ დედოფლისწყაროს N1 საჯარო სკოლის „შეიცვალე მიდგომა“. ავტორები: ნიკოლოზ რობიაშვილი, საბა უზუნაშვილი, მარიამ კუპატაძე, ანანო ბიძინაშვილი, ანა ჩიტიშვილი. მათ პირველ რიგში ჩაატარეს საინფორმაციო შეხვედრები სკოლაში გარემოს დაცვასთან დაკავშირებით. შემდგომ დაიწყეს დასუფთავების აქტივობები სკოლის ეზოში სადაც ჩართული იყვნენ ხორნაბუჯის სკოლის მოსწავლეებიც. ჩატარდა ვიდეოფილმის ჩვენება - „გაინტერესებს როგორ მუშავდება ნარჩენები თბილისში?“

ასევე შეიძინეს ნაგვის ურნები (ალუმინის, პოლიეთილენის და ქალაღის სეპარაციისთვის) რომლებსაც გამოიყენებენ როგორც პირველი სკოლის, ისე ხორნაბუჯის საჯარო სკოლის მოსწავლეები. მეორე პრეზენტაცია

შეხებოდა სოფელ სამრეკლოს „ნარჩენების მართვა“. მისი ავტორები არიან: ნატალი ბაცაცაშვილი, ანა ბოსტოლანაშვილი, მარიამ ჭუჭულაშვილი, ნიკოლოზ მაისურაძე. პირველ რიგში, ჩატარდა საინფორმაციო შეხვედრა მოსწავლეებთან და სკოლის მასწავლებლებს მოსახლეობასთან. შემდეგ თემის წარმომადგენლის დახმარებით დასუფთავდა სკოლის გვერდით მდებარე ნაგავსაყრელი, რომელიც ახალგაზრდების მთავარ პრობლემას წარმოადგენდა. დამზადდა პოსტერები, რომლებიც სკოლის შენობაში განთავსდა. ასევე, მოსახლეობას დაურიგდა ბუკლეტები. ჩატარდა დასუფთავების აქტივობები, დაიდგა ნაგვის ურნები და სკოლის შესასვლელთან დამონტაჟდა ბანერი ნარჩენით: „დაიცავით სისუფთავე! ნუ დაყრით ნაგავს!“

მესამე პრეზენტაცია კი, სოფელი ზემო მანხანას პროექტი - „სუფთა გარემო ჩვენი ჯანმრთელობაა“ იყო. ავტორები: თამარ ბენაშვილი, ლუკა ბერუაშვილი, ნიკოლოზ იაკობიშვილი. პროექტის ფარგლებში ჩატარდა საინფორმაციო შეხვედრები სკოლაში და სოფლის მოსახლეობასთან. ჩატარდა ფილმის ჩვენება. შექმნილი იქნა ექვსი ნაგვის ურნა ფრაქციული ჩასაყრელებით (ქალაღის პლასტმასის და თუნუქის). სამი ნაგვის ურნა დაიდგა სკოლის ეზოში, სამი სო-

ფლის ცენტრში. ნარჩენები მუშავდება პოპულარულ ქართულ კომპანია ტენე-ში რითაც ბავშვებს ერიცხებათ გარკვეული ქულები რითაც შეისყიდეს ელექტრონული რესურსები და გაამდიდრეს ელექტრონული ბიბლიოთეკა.

გარდა ამისა, ქულებს გამოიყენებენ სკოლის ინტერესებისთვის.

პროექტის ავტორებმა წინა დღით გააფრთხილეს მოსწავლეები და ჩაატარეს „ერთი დღე ნარჩენების გარეშე“. ბავშვებმა დიდი სიამოვნებით მიიღეს ეს გამოწვევა, მოიტანეს სახლში დამზადებული საკვები კონტინერებით რომელიც არ შეიცავდა ნაგავს. იდეამ დაიწყო ახალი წევრების მიღება. მთავრი გეგმა ჩვენი საინტერესო პროექტების დაფინანსებაა დანარჩენს კი ახალ წევრებთან შეთანხმებით დავგეგმავთ. გვინდა, შეხვედრები ჩავატაროთ ქედების ზონაშიც, რაც წელს არ გავაკეთებთ და გავააქტიუროთ ის სოფლებიც, რომლებიც რატომღაც ნაკლებად არიან ჩართულნი ასეთ პროექტებში. კომიტეტის სახელით მადლობას ვუხდით ყველა იმ ადამიანს ვინც მხარს გვიჭერდა და გვეხმარებოდა ამ დროის განმავლობაში.

ჩვენი საქმიანობა არ დასრულდება პირიქით მომავალ წელს ვეცდებით უფრო მეტი აქტივობა განვახორციელოთ, გავააქტიუროთ მეტი ახალგაზრდა და დავეხმაროთ თემს გათანამედროვებაში“.

შეხვედრაზე კმაყოფილებას გამოხატავენ მასწავლებლებიც: „ერთია გქონდეს იდეა და მეორე შეგეძლოს მისი განხორციელება, სკოლაში ბევრი აზრი იყო გარემოს დასუფთავების შესახებ და ჩვენ ვატარებდით დასუფთავების აქტივობებს. პროექტი კიდევ უფრო დაგვეხმარა შეგვაძინა სააქციო ნივთები, ურნები და ბავშვებიც უფრო შემართებულნი გახდნენ. მათი დახმარების გარეშე ამ შედეგს ვერ მივიღებდით“- აღნიშნეს პედაგოგებმა.

ახალი სასწავლო წლიდან ახალგაზრდების ჯგუფი ახალი წევრებითა და მეტი შემართებით დაიწყებს მუშაობას.

ილია მარტყოფლიშვილი

ზაფხულის სპორტულ-შემეცნებითი თამაშები არბოშიკში

გაეროს ერთობლივი პროგრამის „გენდერული თანასწორობისთვის საქართველოში“ დაფინანსებით მიმდინარე პროექტის „ქალთა გაძლიერება ცვლილებებისთვის“ და ფონდის „პური მსოფლიოსთვის“ პროგრამის ფარგლებში, ქალთა და ახალგაზრდობის ცენტრ „არბოშიკის“ ახალგაზრდულმა საინიციატივო ჯგუფმა 26-27 აგვისტოს სხვადასხვა ასაკობრივ კატეგორიაში სახალისო და სპორტული შეჯიბრებები გამართა.

და სამაგიდო თამაშებში, რომელშიც სხვადასხვა ასაკის გუნდებმა და ინდივიდუალურმა გამოწვევებმა მიიღეს მონაწილეობა. გამარჯვებულ გუნდებსა და ინდივიდუალურ მითამაშეებს საინიციატივო ჯგუფისგან სამაგისტრო დიპლომები, სიგელები და პრიზები გადაეცათ.

ორდღიანი აქტივობები ბავშვებისთვისა და ახალგაზრდებისთვის საკმაოდ სახალისო, შემეცნებითი და გასართობი აღმოჩნდა. გამოითქვა, ასეთი ღონისძიე-

26 აგვისტოს 12-დან 18 წლამდე ასაკის ბავშვებისთვის შემეცნებითი და სახალისო თამაშები გაიმართა. თამაშებში მონაწილეობას სამი გუნდი იღებდა. აქტივობები მოიცავდა ინტელექტუალურ თამაშს „რა, სად, როდის?“, სიტყვებისა და ნახატების ახსნას გუნდებისთვის, ენერჯაიზერებს ე.წ. განსატვირთ და ენერჯის აღმდგენ ვარჯიშებს და ა.შ.

27 აგვისტოს სპორტული შეჯიბრებები გაიმართა ფეხბურთში, მკლავჭიდსა

ბების განმეორებით ჩატარების სურვილიც. შეგახსენებთ, რომ შეხვედრებზე დასწრება თავისუფალია.

როგორც ორგანიზატორები აცხადებენ, არბოშიკის ახალგაზრდული საინიციატივო ჯგუფი მომავალშიც გააგრძელებს საგანმანათლებლო-შემეცნებით-სპორტული ღონისძიებების ჩატარებას და მოსწავლე-ახალგაზრდების ინფორმირებულობას უკეთესი, ძლიერი და განათლებული თემისთვის.

ქედელეების წარმატება ქართულ ჭიდაობაში

გურჯაანის მუნიციპალიტეტის სოფელ კალაურში ტრადიციული ტურნირი გაიმართა ქართულ ჭიდაობაში, სადაც დედოფლისწყაროელი სპორტსმენებიც მონაწილეობდნენ. 17 აგვისტოს ტურნირი კახეთის ქართული ჭიდაობის ფედერაციის ორგანიზებით მოეწყო და ადგილობრივის, გივი პაპოშვილის ხსოვნას მიეძღვნა. მასში კახეთის რვავე მუნიციპალიტეტის სპორტსმენები ასპარეზობდნენ. წარმატებული გამოდგა ქედების ზონის ახალგაზრდების მონაწილეობა, რომელთაც ლირსეულად იასპარეზეს. მწვრთნელის, კახა ნიკოლაურის განმარტებით, ამჯერად ქედების ზონიდან 13 სპორტსმენი მონაწილეობდა.

მოუგე, არც ნახევარფინალში გამჭირვებია მონაწილეების დამარცხება, მალე მოუგე. ფინალშიც მეტოქის დამარცხება არ გამჭირვებია, საკმაოდ ადვილად მოუგე. სულ რაღაც 30 წამში დავაფიქსირე სუფთა გდება და მსაჯების გადაწყვეტილებით გამარჯვება მოვიპოვე. ბედნიერი ვარ, რომ გულშემატკივარი გავახარე და პირველ ადგილზე გავედი. 6 წელია ვვარჯიშობ, სულ მინდოდა ჭიდაობაზე მეგობარი, რადგან მამაჩემი, პაპაჩემი და ჩვენი ნინა თაობა სულ მოჭიდავეები იყვნენ და მინდოდა ტრადიცია გამემგრძელებინა.“ - ამბობს ლუკა ლაზვიაშვილი. ტურნირის ორგანიზატორები ამ-

ბობენ, რომ ტრადიციული ქართული ჭიდაობის პოპულარიზაციის მიზნით ამგვარი ტურნირები რეგიონებში აქტიურად ტარდება. „მოგესვენებათ, ქართული ჭიდაობა განსხვავებულია და ის ჩვენი იდენტობის ნაწილია. ამიტომაცაა, რომ საქართველოში ცალკე მოქმედებს ძიუდოს ფედერაცია და ქართული ჭიდაობის ფედერაცია. გვინდა, ჩვენი ტრადიციული ჭიდაობა შევინარჩუნოთ და მომავალ თაობებს გადავცეთ. მისი კიდევ უფრო პოპულარიზაციისთვის ასეთი ტურნირები თითქმის ყველა რაიონში ხშირად ტარდება. ვცდილობთ, შეჯიბრებები რაიონულ ცენტრებსა

და ასევე სოფლებში ჩატარდეს, რათა უფრო ფართო მასები მოვიცვათ და მასზე დასწრება ბევრად ხელმისაწვდომი გახდეს. ამიტომაცაა, რომ ჩვენს მიერ ორგანიზებული ჩემპიონატების უმრავლესობა სოფლებში ტარდება. ასეთი სანახაობა სოფლის ცხოვრებას ბევრად აცოცხლებს და საინტერესოს ხდის. ქართველი კაცი ასეთ შეჯიბრებებს ყოველთვის მართავდა და ეს ჩვენი იდენტობის ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია. ქართული ჭიდაობის კახეთის ფედერაციაც ერთერთი ყველაზე აქტიური რეგიონალური ორგანიზაციაა, რომელიც რვავე რაიონში ეფექტურად მუშაობს. წლებადელი ზაფხულიც გამორჩეულად აქტიური იყო კახეთის რეგიონისთვის. ახლაც, ხშირად ისეთ სოფლებში ვატარებთ, სადაც კულტურული და სპორტული წარმოდგენები იშვიათად იმართება ხოლმე. საზოგადოებაში ტრადიციული ქართული ჭიდაობის მიმართ ინტერესი რომ კვლავაც დიდია, ამას ისიც მოწმობს, რომ პატარა სოფლებშიც კი მსჯობენ და ჩვენ ეს ძალიან გვახარებს.“ - აღნიშნავენ ფედერაციაში.

ილია მარტყოფიშვილი

როგორც „შირაქმა“ გარკვევა, პირველ ადგილზე გავიდნენ ნიკა მუშტარაული, ლუკა ლაზვიაშვილი და გივი ქეთელაური, ხოლო მეორე ადგილი დაიკავეს ლუკა ბურდულმა და ლუკა ძამაშვილმა. მათ ტურნირის ორგანიზატორებისგან სიგელები, მედლები და თასი გადაეცათ. „გურჯაანში ოთხი ბრძოლა გავმართეთ. პირველ მეტოქესთან გაცილებით გამიჭირდა, მან ორ ქულაზე დამაგდო, მაგრამ საბოლოოდ ძირითად დროში მოუგე 3-2. მეორე ბრძოლა ჩემს გუნდელთან მქონდა, მასაც დროზე ადრე

კახა კალაძემ საქართველოს პარანაკრებს ევროპის პარაჩემპიონატზე მოპოვებული წარმატება მიულოცა

თბილისის მერმა, კახა კალაძემ საპარატიველოს პარანაკრებს ევროპის პარაჩემპიონატზე მოპოვებული წარმატება მიულოცა. როგორც მან დედაქალაქის მთავრობის სხდომაზე განაცხადა, ევროპის პარაჩემპიონატზე, რომელიც რამდენიმე დღის წინ დასრულდა, საპარატიველოს პარანაკრებმა 16 მედლის მოპოვება შეძლო, აქედან ოთხი ოქროს, სამი - ვერცხლის, ხოლო ცხრა - ბრინჯაოს. კახა კალაძის განცხადებით, ერთერთი გამარჯვებული, რომელმაც პარატიველში ოქროს მედალი მოიპოვა, მერიის სისტემის თანამშრომელი, არბოშიკელი ბიორბი ხიზანიშვილია. თბილისის მერი კახა კალაძე არბოშიკელი პარა სპორტსმენის, გიორგი ხიზანიშვილის ახლახან მიღწეულ წარმატებას გამოეხმაურა. ამის

შესახებ კალაძემ დედაქალაქის მერიის სხდომაზე ისაუბრა და აღნიშნა, რომ მისთვის განსაკუთრებით სასიამოვნოა, როცა მსოფლიო სპორტულ ასპარეზზე წარმატებას მათი თანამშრომლები აღწევენ. „სულ ახლახან, ევროპის პარა ჩემპიონატი დასრულდა, სადაც საქართველოს პარა ნაკრებმა 16 მედლის მოპოვება შეძლო. აქედან 4 ოქროს, 3 ვერცხლის და 9 ბრინჯაოს. ვულოცავ ყველა გამარჯვებულს და მათ შორის მერიის სისტემის თანამშრომელს, რაც ჩემთვის ძალიან სასიამოვნოა - გიორგი ხიზანიშვილს, რომელმაც ოქროს მედალი მოიპოვა პარა ტაეკვონდოში. გიორგი 2018 წლის აგვისტოდან თბილისის მუზეუმების გაერთიანებაში, კერძოდ ნიკოლოზ ბარათაშვილის მემორიალურ სახლ-მუზეუმში დარბაზის ზედამხედველის პოზიციაზე მუშაობს და არა მარტო სპორტული ცხოვრებით,

არამედ, მრავალპროფილური განათლებითა და სამოქალაქო აქტიურობითაც გამოირჩევა. ის ასევე ზრუნავს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვაზე და ამ მიმართულებით საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებაზე. რაც შეეხება პარა სპორტის მიღწევებს, პარალელურად გიორგი ხიზანიშვილმა ბოლო წლებში არაერთ წარმატებას მიაღწია და მინდა ასეთივე წარმატებით გაგრძელება ვუსურვო. ჩვენთვის რა თქმა უნდა სასიხარულოა, ჩვენი თანამშრომლის ასეთი შედეგები.“ - აღნიშნა კახა კალაძემ. ევროპის პარაჩემპიონატი როტერდამში გაიმართა, სადაც საქართველოს პარა ნაკრებმა წარმატებით იასპარეზა. დედოფლისწყაროელი გიორგი ხიზანიშვილი და ანდრეი სლევკოვი ევროპის პარა ჩემპიონატის გამარჯვებულები არიან.

ბიორბი მიქაუტაძემ „აიაქსთან„ კონტრაქტი ოფიციალურად გააფორმა

გიორგი მიქაუტაძე კარიერას „აიაქსში“ გააგრძელებს - საქართველოს ნაკრებისა და „მეცის“ თავდამსხმელმა ამსტერდამში სამედიცინო შემოსწავლა გაიარა და ნიდერლანდულ გრანდთან კონტრაქტი გააფორმა. „აიაქსსა“ და „მეცს“ შორის მოლაპარაკებები სატრანსფერო ფანჯრის ბოლო დღეებში დაიწყო და წარმატებით დასრულდა. გიორგი მიქაუტაძეს ხუთი გუნდი ინვესტა, მაგრამ „ლიონს“, „რენს“, „შეფილდს“ და „ლაციოს“ „აიაქსი“ ამჯობინა. სხვადასხვა წყაროს მიერ გავრცელებული ინფორმაციით, მათ შორის, ავტორიტეტული ფრანგული გამოცემის, L'Equipe-ის ცნობით, ეს ტრანსფერი „აიაქსს“ თითქმის 20 მილიონი ევრო დაუჯდება. ამგვარად, მიქაუტაძე იქნება „მეციდან“ წასული ყველაზე ძვირად ღირებული მოთამაშე. „ლიონის“ საფეხბურთო აკადემიის აღზრდილი 2017 წელს „მეცში“ გადავიდა. 2020/21 წლების სეზონის დაწყებამდე იჯარით თამაშობდა ბელგიის პირველი დივიზიონის „სერენში“, სადაც

ბომბარდირი გახდა და ლიგის სეზონის სიმბოლურ ნაკრებში მოხვდა. ამავდროულად, მისმა კლუბმა ჩემპიონატში მეორე ადგილი დაიკავა და ჟუპილერ ლიგაში გადასასვლელ პლეი ოფში გავიდა, სადაც „ვასლანდ ბევერენი“ დაამარცხა - ორრაუნდიან დაპირისპირებაში მიქაუტაძემ სამი გოლი გაიტანა და გუნდს დანიშნაურებაში დაეხმარა. გიორგი „მეცში“ 2022 წლის ზაფხულში დაბრუნდა და გუნდის ერთ-ერთი ლიდერი გახდა - 2022/2023 წლების სეზონში ექვსჯერ დაასახელეს ლიგა 2-ის კვირის სიმბოლურ გუნდში, გახდა ლიგის საუკეთესო ბომბარდირი, საუკეთესო თავდამსხმელი და სეზონის საუკეთესო მოთამაშე, ხოლო „მეცის“ საფრანგეთის ლიგა 1-ში დაბრუნებაში დიდი როლი ითამაშა. საფრანგეთში დაბრუნებული თავდამსხმელი საქართველოს ნაკრებში პირველად 2021 წლის მარტში გამოიძახეს. მისი დებიუტი ეროვნულ გუნდში 25 მარტს, შვედეთის ნაკრებთან მატჩში შედგა. ეროვნული ნაკრების შემადგენლობაში პირველი გოლი 2021 წლის 2

იენის რუმინეთის ნაკრებთან ამხანაგურ მატჩში გაიტანა. გიორგი მიქაუტაძე შოთა არველაძისა და გიორგი ქინქლაძის შემდეგ მესამე ქართველი მოთამაშეა, რომელიც „აიაქსში“ ითამაშებს.

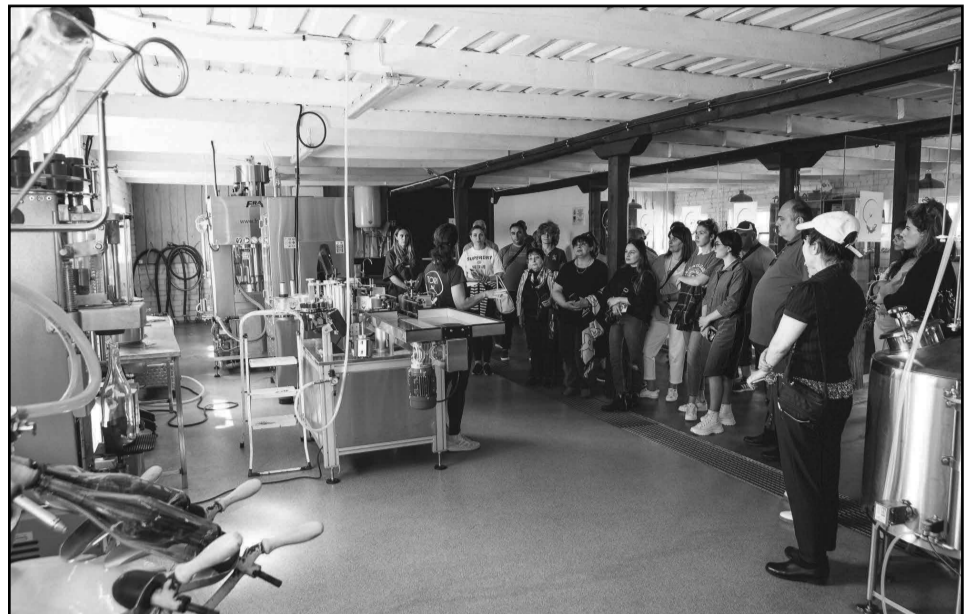
დედოფლისწყაროს ტურიზმის განვითარების ასოციაციის სასწავლო ტურით ესტონეთში

ესტონეთის ტურიზმის ორგანიზაციამ (ERTO) აგვისტოში მოაწყო სასწავლო ტური დედოფლისწყაროს ტურიზმის განვითარების ასოციაციის (DTDA) წევრებისთვის ესტონეთის ტურიზმის სექტორის სერვისებისა და ხარისხის სისტემის გაცნობის მიზნით.

ქართულმა ჯგუფმა ესტონეთის რესპუბლიკის საგარეო საქმეთა სამინისტროს (ESTDEV) მიერ დაფინანსებული პროექტის „სოფლის ტურისტული სერვისების განვითარება დედოფლისწყაროს რაიონში, საქართველო“ ფარგლებში ესტონეთის სხვადასხვა რეგიონის სოფლის ტურიზმის სხვადასხვა ობიექტი მოინახულა.

„ვესტუმრეთ დაცულ ტერიტორიებს კეთილმოწყობილი ინფრასტრუქტურით და სახელმწიფოს კერძო ბიზნესთან თანამშრომლობის კარგი მაგალითებით. გავეცანით ესტონეთის ტყის და დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემას. აქ არის ეკონომ-ტყეები, სადაც სამეურნეო საქმიანობის შედეგად მოჭრილ ხეებს

ცენონსო მეურნეობას, სანტა კლაუსის სახლს, ჰორტიკულტურის, სამკურნალო მცენარეებისგან ჩაის მწარმოებელ ფერმებს, ყვავილების მეურნეობებს, მზის პანელებით აღჭურვილ საპარკინგე ადგილს, კუნძულ მანილიანდის ტურისტულ მეურნეობას, ვილიანდის ახლოს მდებარე ტყის სახლს, სადაც გემრიელი ადგილობრივი საკვები და დამაფიქრებელი ამბები შემოგვთავაზეს, ბალის დიზაინის სერვისის ფერმას, ავინურმეს ხის სანარმოს, ვისნავლეთ ადგილობრივი ჭვავის პურის ცხობა, ვნახეთ ერთ ადგილობრივ თემში სკოლის ყოფილ შენობაში მონყობილი ესტონური ეპოსის გმირის - კალევი-პოეგის- თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი მუზეუმი, მასთან არსებული სათავგადასავლო პარკი, სათამაშო მოედანი, მარტივი კაფე და სოფლის სათემო ცენტრი; ვესტუმრეთ ტიურინგული თხების ბომეურნეობას, სადაც თხის რძისგან ყველს, შესქელებულ რძეს და ბიოლოგიურად სუფთა მცენარეებისგან სამკურნალო კოსმეტიკას აწარმოებენ.

სახლისო ცხოველები ვნახეთ: ლამები, ალაკები, სირაქლემები, მინიატურული ცხვრები, მეღები და სხვა.

აკეთოს კარგად და საჭიროების დროს ითანამშრომლოს სხვებთან, მაგალითად, როცა სასემინარო ოთახების სერვისთან ერთად კვების მომსახურებაც სჭირდებათ, ახლოს მდებარე პარტნიორ ქვითერინგის კომპანიას ქირაობენ.

მასპინძლებმა აგვისტოს, რომ ესტონეთში აქვთ ღვინის გზაც, აწარმოებენ ღვინოს სხვადასხვა ხილის, კენკრისა და ყურძნისაგან და მიგვიჩვენეს უფესალეს მცირე საოჯახო მეღვინეობაში. აქ დავაგემოვნეთ სამოთხის ვაშლის, ქაჯის, მაყელის, ჟოლოსა და ყურძნისაგან დამზადებული ღვინოები.

ყველა კომპანიაში არის მცირე ადგილობრივი სუვენირების შექმნის საშუალება, მათ შორის, გადახდა შეიძლება საბანკო ბარათითაც.

ზღვის დონიდან 318 მეტრზე მდებარე ესტონეთის უმაღლესი მწვერვალის-სუურმუნა მაგის (დიდი კვერცხის) სეხნია კაფეში მოვისმინეთ საინტერესო კონცეფცია, როგორ შეიძლება ერთი კაფე გახდეს უნარჩუნო წარმოების მაგალითი, სხვადასხვა ასაკის ადგილობრივებისთვის შეხვედრის ცენტრი და საკუთარი ნაწარმის რეალიზაციის ადგილი, ასევე კულტურული ცენტრი დიდი ქალაქებიდან ჩამოსულებისთვისაც.

ბევრი იყო კარგი მაგალითი იმისა, თუ როგორ შეიძლება საკუთარი პროფესია ან ჰობი ბიზნესად აქციო და ამისათვის მხოლოდ მონდომება, ადგილობრივი „ხელთ არსებული“ საშუალებების გამოყენება და მცირე დანახარჯებია საჭირო.

ვნახეთ საკუთარი ტყის მფლობელებ-

სოფლის ტურიზმის ყველა ობიექტი ცდილობს, სეზონური, ადგილობრივი ბუნებრივი მასალების, ნედლეულის, საკვების, სამშენებლო მასალების გამოყენებას თავის საქმიანობაში: ყავარი-შენობების გადასახურად, მცენარეები საკვებად და დეკორაციებში, ე. წ. „სარეველა“ მცე-

ახალი ხეებით ანაცვლებენ. წარმოების პროცესში მიღებული ხის ქერქიც კი ტყეში ბრუნდება ბილიკებზე გასამულად. დაცულ ტყეებში - სახელმწიფო ანკობს სათანადო ინფრასტრუქტურას, სავალ ბილიკებს, დასასვენებელ ადგილებს, სათვალთვლო კოშკებს და სხვა, მზადდება საინფორმაციო მასალები, ასევე, პერიოდულად, ხდება ტერიტორიის დასუფთავება. აქ შესვლა ვიზიტორებისთვის უფასოა. მაგალითად, რანამეტსატოლკუსეს ბუნების ძეგლს წელიწადში საშუალოდ, 60000 ვიზიტორი სტუმრობს. ბიზნესი დაცულ ტერიტორიებზე შესაბამისი პირობების დაცვით საქმიანობს. ამგვარი ადგილების დაცვაში აქტიურად არიან ჩართული ადგილობრივი მოხალისეები და აქტივისტები.

ვიყავით მწვანე გასაღების მფლობელ სასტუმროში „პესა“, რომელიც ევროპელ ვიზიტორებში დიდი პოპულარობით სარგებლობს; ტყეში, უჩვეულო გარემოში, პროფესიონალი ბიზნეს-კონსულტანტების მიერ მოწყობილ ტრენინგ-ცენტრში გავეცანით კუპლანდის ქსელის (სპეციალურად მოწყობილი ადგილი დისტანციურად მუშაობისთვის) მუშაობის პრინციპებს; გავეცანით სხვადასხვა ფესტივალის (კიტრის, ღია კაფეს დღეების, სოფლის მეურნეობის პროდუქტების და სათესლე მასალის გამოფენის და სხვა) მოწყობის ტრადიციებს, საინტერესო და უჩვეულო იყო ესტონური საუნის ისტორიის გაცნობა. ჭაობების გაცნობასთან ესტონეთის ისტორიის სხვადასხვა პერიოდის დაკავშირებაც ძალიან საინტერესო იყო. ვასკნას ტბის ნაპირზე მდებარე სასტუმროში მასპინძელი ქალბატონის მიერ დამზადებულ თოჯინებს შორის ქართულ სამოსში ჩაცმული წყვილიც დაგვხვდა. ეგზოტიკური და ადგილობრივი ცხოველების მინი ფერმას

ბის მიერ ტურისტებისთვის მოწყობილი განთავსების ადგილი და დავაგემოვნეთ ადგილობრივი ხორცი და ბოსტნეულით დამზადებული გემრიელი ესტონური კერძი.

ნარეებიც კი კულტურული მცენარეების გვერდით ამშვენებენ ბაღებს. რა თქმა უნდა, ესტონეთში, როგორც ევროკავშირის წევრ ქვეყანაში, ხელმისაწვდომია ევროპის ქვეყნებში დამზადებული სხვადასხვა პროდუქტი, მაგრამ ესტონელები უპირატესობას ადგილობრივ ნაწარმს ანიჭებენ, მათთვის ეს პრესტიჟის საქმეა.

თითქმის ყველა ბიზნესის ნახვის შემდეგ მფლობელთა ისტორიებსაც ვისმენდით. რა თქმა უნდა, დაწყება გარკვეულ სირთულეებთან იყო დაკავშირებული, მაგრამ ეხმარებოდათ სახელმწიფო, ევროპის კავშირი და დღეს უკვე პროდუქტების და სერვისების განვითარებაზე, დახვეწასა და გაუმჯობესებაზე მუშაობენ.

ყველანი შთაბეჭდილებით და ბიზნეს-იდეებით აღვსილნი დავბრუნდით მშობლიურ რაიონში. ბევრი მნიშვნელოვანი დასკვნის გამოტანა შეიძლება ამ მოგზაურობიდან. კარგია, როცა რამეს კითხულობ ან ინტერნეტში ნახულობ, მაგრამ საკუთარი თვალთ ნანახი მაინც სულ სხვაა. ყველა მონაწილეს თავისი სფეროს მსგავსი ან ახლოს მდგომი ბიზნესის ნახვა აინტერესებდა, ერთი და იგივე ობიექტი ყველამ თავისებურად დაინახა.

განზოგადების შემდეგ შეიძლება ჩამოვყალიბოთ ნანახი ბიზნესების საერთო ნიშნები: ყველა მათგანზე ინფორმაცია იძებნება ინტერნეტში, ყველა მონიშნულია Google რუკაზე და ყველა ჩანს საიტზე <https://www.visitestonia.com> ყველგან არსებობს მცირე საინფორმაციო ნაბეჭდი ბროშურა ადგილობრივი ბიზნესების შესახებ თუ რუკა.

ყველა ცდილობს თავის ნიშაში საქმე

მანანა ყაბაშვილი, დედოფლისწყაროს ტურიზმის განვითარების ასოციაციის დირექტორი

როგორ მოქმედებს ინტერნეტი ჩვენს პროდუქტიულობაზე

ბოლოდროინდელმა კვლევებმა აჩვენა, რომ ინტერნეტის ხანგრძლივმა გამოყენებამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს ზოგიერთ კოგნიტიურ ფუნქციაზე, განსაკუთრებით ყურადღებასა და მოკლევადიან მეხსიერებაზე.

იმის გამო, რომ ინტერნეტის გამოყენება ხშირად გულისხმობს ჩვენს უნარს, შევასრულოთ რამდენიმე დავალება სხვადასხვა პარამეტრებს შორის, ამან, ფაქტობრივად, შეიძლება ხელი შეუშალოს ჩვენს უნარს შევინარჩუნოთ ან ვფოკუსირდეთ კონკრეტულ შემცენებით ამოცანაზე დიდი ხნის განმავლობაში.

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ჩვენი ყოველდღიური აქტივობების შესრულების უნარი მოიცავს მრავალი დავალების შესრულებისა და სხვადასხვა ამოცანებს შორის ყურადღების კომბინაციას. მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი დავალების შესრულება შეიძლება კარგი პრაქტიკა იყოს ფოკუსის გადასატანად, მან ასევე შეიძლება შეასუსტოს ჩვენი უნარი შევინარჩუნოთ ფოკუსირება ერთ სფეროზე დიდი ხნის განმავლობაში. შემეცნებაზე უარყოფითი გავლენის გარდა, ინტერნეტის ქარბი გამოყენება ასოცირდება დეპრესიისა და შფოთვის უფრო მაღალ რისკთან და მან შეიძლება თავი გვაგრძნობინოს იზოლირებულად და/ან გადატვირთულად.

როგორ შეაფასოთ ეს უარყოფითი ზემოქმედება ჩვენს ბიზნესზე?

არ არსებობს კლინიკური გაიდლაინები (სახელმძღვანელო პრინციპები), რადგან ეს კვლევის ახალი სფეროა, თუმცა რეკომენდაციები ნამდვილად არსებობს:

*შეზღუდეთ ინტერნეტში გატარებული დრო. სამუშაო და არასამუშაო საათებში დაგეგმეთ ინტერნეტით სარგებლობის კონკრეტული დრო (თუ თქვენი სამუშაო პირდაპირ არ გულისხმობს

ინტერნეტის გამოყენებას ან არ გაქვთ მნიშვნელოვანი ვადა).

*გამოყავით დღის გარკვეული დრო, როდესაც შეამოწმებთ თქვენს ელფოსტას. სამსახურის შემდეგ დაგეგმეთ დღის გამოყენებით ინტერნეტს სახლში, რათა მეტი დრო გაატაროთ ოჯახთან და მეგობრებთან ერთად. ჩვევის მიუხედავად, შეეცადეთ ისწავლოთ მისი შემოწმება მხოლოდ დღის დაგეგმილ დროს, რათა შეძლოთ ფოკუსირება სხვა საკითხებზე.

*დარწმუნდით, რომ ინტერნეტის გამოყენება არ ართმევს დროს თქვენს ოჯახს. შესაძლოა, დრო, რომელსაც ატარებთ ვებსაიტებზე, სოციალურ მედიასა და ელფოსტაზე, უკეთესად დახარჯოთ სხვა ჯანსაღ საქმიანობაში, როგორცაა ფიზიკური აქტივობა, სოციალიზაცია ან წიგნის კითხვა. ეს ის აქტივობებია, რომელიც მნიშვნელოვანია თქვენი ტვინის ჯანმრთელობისთვის.

როგორ აისივლით თავიდან ელ.ფოსტის გადატვირთვა?

როდესაც ფიქრობთ, თუ როგორ დაიწყეთ „ციფრული დეტოქსიკაცია“, არ დაივიწყოთ „ელ.ფოსტის გადატვირთვა“. მიუხედავად იმისა, რომ ელფოსტა არის აუცილებელი სამუშაო ინსტრუმენტი, არსებობს გარკვეული რამ, რისი გაკეთებაც შეგვიძლია ამ პრობლემის მოსაგვარებლად:

*აღიარეთ ის ფაქტი, რომ ყველა ელფოსტა დაუყოვნებლივ არ უნდა უპასუხოთ. მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთი საკითხი გადაუდებელია, სხვები შეიძლება ნაკლებად აქტუალური იყოს. სცადეთ თქვენი შემოსულების „გაფილტვრა“ ისე, რომ მნიშვნელოვან და გადაუდებელ შეტყობინებებს დაუყოვნებლივ უპასუხოთ, ხოლო სხვებს მოგვიანებით გასცეთ პასუხი, მათი შინაარსიდან გამომდინარე.

*გამორთეთ არასასურველი შეტყობინებები.

შეიძლება ძალიან შემაჯობებელი იყოს გაფრთხილება ყოველ ჯერზე, როცა ელ.ნერილი შემოდის თქვენს ყუთში.

*გ ა ა უ ქ - მეთ ნებისმიერი არასასურველი საინფორმაციო გამონერა, რომელიც აღარ გჭირდებათ. ეს დაგეგმარებათ შეამცირებთ „არეულობა“ თქვენს სოციალურ ქსელში და საშუალებას მოგცემთ ყურადღება გაამახვილოთ სხვა მნიშვნელოვან საკითხებზე.

*მოერიდეთ ძირითადი საკითხების ან თემების განხილვას ელექტრონული ფოსტით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ეს აბსოლუტურად აუცილებელია. ზოგიერთ საკითხს უკეთესად აგვარებენ პირისპირ შეხვედრებში.

ვინ არის ყველაზე მზად რისკის ქვეშ და რატომ?

„ინტერნეტდამოკიდებულება“ არის მდგომარეობა, რომელიც გავლენას ახდენს ადამიანების განათლების, დასაქმების და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის დონეზე. შეიძლება იფიქროთ, რომ ეს უფრო ხშირია უმუშევარ ახალგაზრდებში, მაგრამ მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ მალაღვანაზღვრული და დასაქმებული ახალგაზრდები და სამუშაო ასაკის მოზარდები დაზარალებულთა ძირითად ნაწილს.

რატომ არის გადაჭარბებული

ციფრული საყარო პოპულაციად საიში?

ზედმეტმა ციფრულმა საყარომ შეიძლება უარყოფითი გავლენა მოახდინოს ჩვენს სოციალურ ცხოვრებაზე და ჩვენს კოგნიტიურ და ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე. მას შეუძლია ჩვენი ოჯახისგან და მეგობრებისგან იზოლირება, ზრდის დროის დაკარგვის რისკს. გაზრდილი ინფორმირებულობით, ჩვენ უკეთესად შევძლებთ მის ამოცნობას და მკურნალობას ადრეულ ეტაპებზე.

ინტერნეტი ორპირიანი ხალია. გონივრულად გამოყენების შემთხვევაში, მას შეუძლია გაზარდოს ჩვენი პროდუქტიულობა და დაგვავაპვიროს უამრავ ადამიანთან. თუმცა, ჭარბი რაოდენობით, მას შეუძლია დაგვაზიანოს და ნაკლებად ეფექტური იყოს ჩვენივე განვითარებისთვის.

მომზადდა შუშუნა ყანაშვილმა

ოჯახების რამდენ პროცენტს აქვს ინტერნეტით უზრუნველყოფა

შინამეურნეობებში საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენების 2023 წლის გამოკვლევის შედეგების მიხედვით, ინტერნეტით უზრუნველყოფილია საქართველოს შინამეურნეობების 89%, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს 0.6 პროცენტული პუნქტით აღემატება. ინტერნეტით უზრუნველყოფილი შინამეურნეობების წილი 0.3 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა საქალაქო დასახლებაში, ხოლო 1.0 პროცენტული პუნქტით სოფლად და შესაბამისად, 93.1 და 83.4% შეადგინა. რეგიონების მიხედვით ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აჭარის ა.რ.-სა და თბილისში დაფიქსირდა და შესაბამისად, 96.2 და 94.2% შეადგინა.

კვლევას სტატისტიკის ეროვნული

სამსახური აქვეყნებს. კვლევის შედეგების მიხედვით, ბოლო 3 თვის განმავლობაში ინტერნეტით ისარგებლა 6 წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობის 82.7%-მა, რაც 2.8 პროცენტული პუნქტით აღემატება წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელს. საქალაქო დასახლებებში აღნიშნული მაჩვენებელი 87.7%-ით, ხოლო სასოფლო დასახლებებში 74.7%-ით განისაზღვრა. ეს მაჩვენებელი ქალების შემთხვევაში 83%-ს, ხოლო კაცების შემთხვევაში 82.3%-ს შეადგენს. ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით, ამ მაჩვენებლის მნიშვნელობა ყველაზე მაღალია 15-29 წლის მოსახლეობაში და 98.1%-ს შეადგენს.

15 წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობიდან, რომლებიც ბოლო 3 თვის

განმავლობაში სარგებლობდნენ ინტერნეტით, 93% ინტერნეტს ყოველდღე ან თითქმის ყოველდღე მოიხმარდა, 6.4% - კვირაში ერთხელ მაინც (თუმცა არა ყოველდღე), 0.6% კი - უფრო იშვიათად.

რაც შეეხება მიზნებს - კვლევის შედეგების მიხედვით, 15 წლის და უფროსი ასაკის, ბოლო სამ თვეში ინტერნეტის მოხმარებელ მოსახლეობაში, ინტერნეტის გამოყენების ძირითად მიზნებს წარმოადგენს სოციალური ქსელების გამოყენება (95.6%), ინტერნეტ (აუდიო/ვიდეო) კავშირი (94.3%), ჯანმრთელობის საკითხებზე ინფორმაციის მოძიება (50.5%), ონლაინ ახალი ამბების/გაზეთების/ჟურნალების ნაკითხვა (49.1%), ინტერნეტ ბანკინგით სარგებლობა (47.1%), საქონლისა და მომსახურების

შესახებ ინფორმაციის მოძიება (45.2%), ელ. ფოსტის მიღება/გაგზავნა (41.6%), პროგრამული უზრუნველყოფის პროდუქტის (გარდა თამაშებისა) ჩამოტვირთვა (16.1%) და სამუშაოს ძიება ან სამუშაოსთვის აპლიკაციების გაგზავნა (13.3%).

კვლევის შედეგების მიხედვით, კომპიუტერით უზრუნველყოფილი შინამეურნეობების 57.7%. აღნიშნული მაჩვენებლის მნიშვნელოვანი საბაზისი დასახლებაში 66.3% შეადგინა, ხოლო სასოფლო დასახლებაში - 46%. რეგიონების მიხედვით ეს მაჩვენებელი ყველაზე მაღალი აჭარის ა.რ.-სა და თბილისში დაფიქსირდა და შესაბამისად - 68.9 და 67.4% შეადგინა.

შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრი დეტალურ ანალიზს აქვეყნებს

2023 წლის ეროვნული გამოცდების შედეგად სტუდენტი 34 843 აბიტურიენტი გახდა. ინფორმაციას განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ავრცელებს.

ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე სულ 45 000 აბიტურიენტი იყო რეგისტრირებული.

ამასთან, აღსანიშნავია, რომ შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის ინფორმაციით, 2023 წლის ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე ყველაზე მეტი აბიტურიენტი მათემატიკასა და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების - ფიზიკის, ქიმიის და ბიოლოგიის გამოცდებზე ჩაიჭრა. გარდა ამისა, წელს, ყველაზე მეტმა გამოსაცდელმა ქართული ენისა და ლიტერატურის გამოცდის შედეგი გაასაჩივრა, ყველაზე ნაკლებმა კი, ფრანგული ენის გამოცდის შედეგი - 2023 წელს 128 440 ნაშრომიდან გასაჩივრდა 4 292, რაც

აბიტურიენტების ნაშრომების საერთო რაოდენობის მხოლოდ 3,34%-ია.

შეფასებისა და გამოცდების ეროვნულმა ცენტრმა 2023 წლის ერთიანი ეროვნული გამოცდების სტატისტიკური ანალიზიც გამოაქვეყნა. მათი ინფორმაციით, ქართულ ენასა და ლიტერატურაში მაქსიმალური 60 ქულის მიღება ჯამში 74-მა აბიტურიენტმა მოახერხა. კონკურსში მონაწილეობას აგრძელებს აბიტურიენტი 96.56 %. მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი ვერ გადალახა აბიტურიენტი 3.44 %-მა.

ინგლისურ ენაში ჯამში მაქსიმალური 70 ქულის მიღება 648 აბიტურიენტმა შეძლო, მინიმალური ზღვარი კი 3.57%-მა ვერ გადალახა.

მათემატიკაში მაქსიმალური 51 ქულა ჯამში 43-მა აბიტურიენტმა მიიღო. კონკურსში მონაწილეობას აგრძელებს აბიტურიენტი 84.25 %. მი-

ნიმალური კომპეტენციის ზღვარი ვერ გადალახა აბიტურიენტი 15.75 %-მა.

ისტორიაში მაქსიმალური 60 ქულა მხოლოდ 8 აბიტურიენტმა მიიღო. კონკურსში მონაწილეობას აგრძელებს აბიტურიენტი 94.47 %. მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი ვერ გადალახა აბიტურიენტი 5.53 %-მა.

შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის მონაცემების მიხედვით, ბიოლოგიაში წელს მაქსიმალური 70 ქულა არავის მიუღია. ყველაზე მაღალი შეფასება 69 ქულა იყო და 2-მა აბიტურიენტმა შეძლო მიღება. კონკურსში მონაწილეობას აგრძელებს აბიტურიენტი 85.29 %. მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი ვერ გადალახა აბიტურიენტი 14.71 %-მა.

ქიმიაში კი მაქსიმალური 63 ქულის მიღება 8 აბიტურიენტმა შეძლო. კონკურსში მონაწილეობას აგრძელებს აბიტურიენტი 80.47 %. მინიმალური

კომპეტენციის ზღვარი ვერ გადალახა აბიტურიენტი 19.53 %-მა.

შეგახსენებთ, რომ წელს ყველაზე მეტმა, 22 200-მდე აბიტურიენტმა არჩევით საგანთა შორის ისტორიას მიაჩნა უპირატესობა. 15 700-ზე მეტმა აბიტურიენტმა მათემატიკას, 3 600-ზე მეტმა აბიტურიენტმა ბიოლოგიას, 2 600-ზე მეტმა აბიტურიენტმა კი ქიმიას.

ერთიან ეროვნულ გამოცდებისთვის წელს 45 000-ზე მეტმა აბიტურიენტმა გაიარა რეგისტრაცია.

შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის ხელმძღვანელის, სოფიო გორგოძის თქმით, 30 აბიტურიენტი 18 საათამდე აბიტურიენტებს კიდევ შეაქვდათ საგანმანათლებლო პროგრამების რეიტინგულ სიაში ცვლილებების შეთანხმება.

მარო ცხიერი

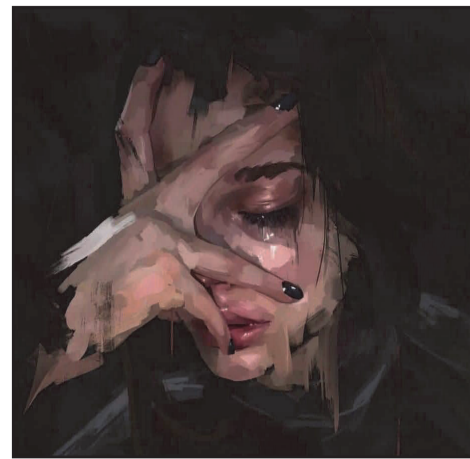
სოფელში ხმა გავარდა, მარო რაიონში ერთ-ერთ საპასუხისმგებლო თანამდებობაზე დანიშნულა. სოფელში ყველა - მეზობლები თუ ნაცნობ-მეგობრები, მხრებს იჩენავენ - სკოლაში გამოჩენილი მოსწავლე არასოდეს ყოფილა და როგორ მოახერხაო?! სხვები, ასაკით უფროსები, „მარიფათს“ უქებდნენ, ამბობდნენ, „კოჭებშივე ეტყობოდა, რა ქალიც დადგებოდაო“.

მარო საბჭოთა ბავშვი იყო, სოფელში, კოლმეურნის ოჯახში დაბადებული და გაზრდილი. მის მშობლებს 5 შვილი ჰყავდათ. მარო უფროსი იყო. ოჯახში პატარა დედამამიშვილების მოვლას ავალებდნენ. მაროს თამაში უნდოდა. ერთხელ, პატარა ძმის აკვანთან დასვეს, არ მოშორდეს და ყურადღება მიაქციეო - დაუბარეს, თვითონ კი სათიბში წავიდნენ. მიხედვით მისივე მარომ, ხელი აჰკრა აკვანს და ატირებულ ძმას თავზე გადაეწყო. აბა, რა უნდა ექნა, ამხანაგები სათამაშოდ უხმობდნენ...

მშობლები ხშირად სჯიდნენ სიჯიუტის და დაუმორჩილებლობის გამო. მერე ეშმაკობა იხმარა და ათასნაირ ხრიკს მიმართავდა, რომ დასჯა აერიდებინა. მთავარი იარაღი ტყუილი იყო, ანდა თავისი დანაშაულის სხვაზე გადაბრალება. ექვსი წლის იყო მარო, როცა კაკლის მურაბის ბოლო, ერთადერთი ქილა გადმოუვარდა და გაუტყდა. მურაბი დაიღვრა. მარო ცახცახმა აიტანა, იცოდა, ამისთვის მკაცრად დაისჯებოდა. რა უნდა ექნა? ადგა და დანაშაული თავის პატარა, 3 წლის დას გადაბრალა. დაიჯერეს. ამის შემდეგ ამ ხერხს ხშირად მიმართავდა, უმართლებდა კიდევ. ეს საქციელი ჩვევად ექცა. ნელ-ნელა ტყუილების დიდოსტატად ჩამოყალიბდა. მიხვდა, რომ ცბიერებით გაცილებით იოლი იყო ფონს გასვლა და პასუხისმგებლობისთვის თავის არიდება, ვიდრე სიმართლის გზით სიარული. სტუდენტის ბილეთის მისაღებად ბევრი იწვალა. სკოლის და-

მთავრებიდან პირველ წელს ჩაიჭრა, უცხო ენაში ორიანი მიიღო. მაგრამ ეს არ თქვა. მოიგონა, რომ ქულა დააკლდა. მიზნისკენ მისასვლელი გზა რომ გაეიოლებინა, გადაწყვიტა, ლიმიტი მოეპოვებინა. ამისთვის მუშაობა იყო საჭირო. ფერმაში საკმაოდ მძიმე პირობები იყო ახალგაზრდა გოგონებისთვის. გადაწყვიტა, სხვა გზა მოეძებნა, ბევრად უფრო იოლი. მოსწავლეობისას გუნდში მღეროდა, განსაკუთრებული მუსიკალური მონაცემებით არ გამოირჩეოდა, მაგრამ სმენა ჰქონდა. სოფლის ბაგა-ბაღში მივიდა, საკუთარი თავი და მუსიკალური შესაძლებლობები ისე წარმოაჩინა, გამგებ ირწმუნა, რომ ის საუკეთესო პედაგოგი იქნებოდა ბავშვებისათვის. ასე დაიწყო მაროს პედაგოგიური კარიერა ბაღში და გზა სტუდენტობისაკენ. ერთწლიანი სტაჟისა და მეცადინეობის წყალობით მარო სტუდენტი გახდა. ინსტიტუტში მაროს ბიძა ლექტორი იყო. მარო რისი მარო იქნებოდა, ეს რომ არ გამოეყენებინა. ინსტიტუტში რექტორის მოადგილეს ბიძის წყალობით დაუახლოვდა და ორ წელიწადში მარო თანასოფლელებს „უკვალავდა გზას“ - ბევრი მოაწყო და „ნერვიულობას და წვალბას გადაარჩინა“. ნაცნობი ლექტორებიც „ახვირა“. სახელი გაუვარდა, „მარო ხალხს აწყობსო“! ბევრი მადლიერი ჰყავდა, ხუმრობა ხომ არ იყო, სტუდენტობაზე მეოცნებეებსა და მათ მშობლებს მიზნისკენ სავალი გზა გაუიოლა, მერე რა, თუ ამამი გვარიან თანხებს იხდენ. ეს ხომ ნებაყოფლობითი გარიგების შედეგი იყო. მარო ინსტიტუტს ამთავრებდა, როცა ეს საქმე „გასკდა“, კორუფციის სქემებში ჩართული ლექტორები გაათავისუფლეს. მაროს ბევრი არ უნერვიულია, მას „თავი ქუდში ჰქონდა“ - სახელმწიფო გამოცდებიც ჩაბარებული ჰქონდა და დიპლომი

და სარგებელიც-ალბუელი. პედაგოგის დიპლომით ხელში მარო მშობლიურ სოფელს დაუბრუნდა. მასწავლებლად მუშაობა სოფლის სკოლაში არცთუ მიმზიდველად გამოიყურებოდა მისი ამბიციების მქონე ადამიანისთვის. სტუდენტობისას მიღებული გამოცდილება გამოიყენა, სანაცნობო წრე „აამუშავა“ და რაიონის რაიკომში დაიწყო მუშაობა. ცხოვრების ჩვეულ სტილს არც აქ უღალატა. დაიწყო „კარის თამაშები“, სადაც დიდი მონდობით არჩევდა შესაფერის კადრებს, „მსხვერპლს“, „რეჟისორი“ კი თავად იყო. მოსწონდა თავისი როლი და სამუშაო. როცა „მაროს თამაშები“ ბევრისთვის სახიფათო აღმოჩნდა, მისი მოშორება გადაწყვიტეს. მარომ შანტაჟს მიმართა. მაშინ ერთი პატარა სამსახურის უფროსობა და ხელშეუხებლობა შესთავაზეს. მარო დათანხმდა. ეს სწორედ ის იყო, რაზეც ოცნებობდა. მეტი დამოუკიდებლობა და ნული პასუხისმგებლობა! მაროს უფროსის სკამი გაუტყდა. თანამშრომლებს თავის ნებაზე დაატარებდა, თუ რამე შემოაკლდებოდა, რომელიმე მათგანს დაიბარებდა და საყვედურებით აავსებდა, სამუშაოს შესრულების ხარისხს დაუნუნებდა, გათავისუფლებით დაემუქრებოდა. შეშინებული თანამშრომელი ყველაფრისთვის მზად იყო, ნებისმიერ თანხას გადაიხდიდა. მაროს ბარტერული გაცვლა აწყობდა-ფულის ნაცვლად ღირებული საჩუქრის მიღება. კადრების გადახალისებას დიდი სიამოვნებით ახორციელებდა-ხოლო იმ მოტივით, რომ „ახალი ცოცხი კარგად გვისო“. უყვარდა ეს ანდაზა. კადრების ხშირი როტაციისა თუ გადახალისების წყალობით აიშრდა დიდი სახლი, გამოიწერა ავეჯი. ხშირად ამბობდნენ, „ავრორამ მისთვის გაისროლა“...

აი, ახლაც, ძველი, მაგრამ პატიოსანი და პროფესიონალი კადრი დაითხოვა სამსახურიდან. სანყალ ქალს ქმარი ორი წლის წინ გარდაეცვალა, ორი შვილი დარჩა. ობლებს ხელფასით არჩენდა. რამდენი ეხვეწა, შენც ხომ ქალი ხარ, არ გამათავისუფლოო, მაგრამ „მაროს ცრემლების როდი სჯეროდა“. მარო ძლიერი და პრაგმატული ქალი იყო, ამიტომ, როცა მომავალმა თანამშრომელმა დასაქმების სანაცვლოდ ბრილიანტებითა და ზურმუხტის თვლებით მოოჭვილი ბეჭედი, ე. წ. „ბაღჩა“ მიართვა, ბევრი აღარ უფიქრია და ყველაზე დაუცველი და „უპატრონო“ თანამშრომელი ზვარაკად შესწირა. აი, ეს ბეჭედი ახლა არათითზე უკეთია და ბროლის ჭაღის ნათებაზე უღამაზეს ფერებად იშლება ძვირფასი თვლების დედოფალი, ტკბება მარო მისი სილამაზით.

-მარო, ადექი, შენთან მნახველია-საკანში რკინის კარი ხმაურით გაიღო და ბაღჩაგი შემოვიდა.

-ჩამძინებია, არადა რა კარგ სიზმარს ვნახულობდი-ნალელიანი ხმით ძლივს გასაგონად წაიჩურჩულა მარომ და საკნინდან გალასლასდა.

ინგა შიოლაშვილი

ნამაზ ჩიკვილადის საიუბილეო საღამო

17 აგვისტოს ბორჯომის ცენტრალური პარკის კინოთეატრის დარბაზში გაიმართა საოპერო მომღერლის, რამაზ ჩიკვილადის დაბადებიდან 50 წლის და მსოფლიო საოპერო სცენებზე მოღვაწეობის 25 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო საღამო, რომელსაც თეატრმცოდნე ნიკოლოზ ნულუკიძე უძღვებოდა.

დამსწრე საზოგადოებას საღამოს წამყვანმა გააცნო რამაზ ჩიკვილადის ბიოგრაფია. იგი დაიბადა ბორჯომში, დაამთავრა ბორჯომის საშუალო სკოლა და თბილისის ფიზკულტურის ინსტიტუტში ჩააბარა. როგორ გახდა მომღერალი? „ერთ ყინვიან დღეს ტროლეიბუსს ველოდებოდი. ტროლეიბუსმა დაგვიანა. ოპერის შენობას-

თან ვიდექი, თვალი შევავლე აფიშას, ოპერა „დაისის“ სპექტაკლი იყო. ვიფიქრე, შევალ და გავთბები-მეთქი. სპექტაკლის დასრულების შემდეგ ისე მოვიხიბლე ამ წარმოდგენით, რომ პარალელურად სწავლა გავაგრძელე კონსერვატორიის ვოკალურ განყოფილებაზე. მოვხვედნივარ ანდელუაძის კლასში“ - ასე იხსენებს იუბილარი მომღერლის კარიერის დაწყებას.

ნიკოლოზ ნულუკიძემ აღნიშნა, რომ რამაზმა სწავლის პერიოდში როგორც სოლისტმა თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრში დაიწყო მოღვაწეობა 1993-1998 წლებში. შემდეგ უკვე მიუნხენის, ბონის, დორტმუნდის, ჰამბურგის თეატრებში. პარალელურად ინვევენ ფლორენციის, კატანის, ნიცის, მონტე-კარლოს და სხვა ცნობილ საოპერო თეატრებში. შესრულებული აქვს წამყვანი პარტიები ბელინის, მოცარტის, ვაგნერის, როსინის, ვერდის, პუჩინის და სხვა კომპოზიტორების ოპერებში.

ბორჯომის მერმა, ოთარ არბოლიშვილმა, მიულოცა საიუბილეო თარიღები რამაზ ჩიკვილადის და მადლოცა გადაუხადა მას იმისთვის, რომ სასიამოვნო საღამო აჩუქა როგორც თანამემამულეებს, ასევე ბორჯომში დასასვენებლად ჩამოსულ დამსვენებლებს.

ულოცავებ!

იპერი ჭუჭულაშვილს!

ბატონო ივერ!
ჩვენთვის უძვირფასეს ადამიანს, უაღრესად კეთილშობილური თვისებებით აღსავსეს, პროფესიაში გამორჩეულს, გილოცავთ დაბადების დღეს 1 სექტემბერს. გისურვებთ ჯანმრთელობას, დღეგრძელობას, სიყვარულით აღსავსე თქვენი ოჯახის წევრებთან ერთად.

პატივისცემით, სოფლის მეურნეობის სამმართველოს ყოფილი თანამშრომლები:
თამაზ ჯანიაშვილი, ზურაბ თათიშაძე, ნანა ჭიჭინაძე, ნანა აფციაური, მერაბ ფიროსმანაშვილი, მაყვალა ჯორჯიშვილი, თამარიკო აპაჩაშვილი, მაყვალა მამულაშვილი, აკაკი სამუკაშვილი, ავთანდილ ჯანაშვილი, ჯემალ კვანციაშვილი.

რამაზ ჩიკვილადის საიუბილეო საღამოზე მონაწილეობდნენ ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და თეატრის სიმფონიური ორკესტრი (დირიჟორი: ლევან ჯავახიძე) და ოპერის ცნობილი სოლისტები. საერთაშორისო კონკურსების ლაურეატი, ბრწყინვალე ბარიტონი მამუკა ლომიძე, რომელმაც ჟორჟ ბიზეს ოპერიდან „კარმენი“ იმღერა ტორეადორის კუპლეტები, ხანგრძლივი აპლოდისმენტები დიდხანს ისმოდა დარბაზში.

ბონის საოპერო სოლისტი გიორგი ონიანი, რომელმაც ოთარ თაქთაქიშვილის ოპერიდან „მინდია“, მინდიას არია შეასრულა და ოპერის უღამაზეს სოლისტთან მარიკა მაჩიტაძესთან ერთად, იმღერა ვერდის ოპერიდან „ტრავიატა“. კონცერტში ასევე მონაწილეობდნენ: ბორჯომის ვოკალური ანსამბლის „ბორჯომი“ სოლისტები.

საიუბილეო საღამო დასრულდა ცნობილი სიმღერით „ღვინოვ კახური“ ზაქარია ფალიაშვილის ოპერიდან „დაისი“. რამაზთან ერთად მღეროდა ღონისძიებაში მონაწილე ყველა სოლისტი.

დალი ძურღაძე, ბორჯომის ღვანდომისი პედაგოგი: „ბორჯომი ყოველთვის იყო და არის ხელგონების, პოეზიის და მეგობრობის მსოფლიო მნიშვნელობის კურორტი. კომპოზიტორთა დასასვენებელი სახლი ერთ-ერთი მუსიკალური კერა იყო. რამაზის მამა თენგიზი წლების განმავლობაში ბორჯომის მუსიკალურ სკოლაში მუშაობდა. შემდეგ კი კომპოზიტორთა სახლში, სადაც ცნობილი კომპოზიტორები ჩამოდიოდნენ. რამაზი ბავშვობიდანვე იზრდებოდა მუსიკალურ გარემოში, ასე რომ არავის გვიკვირს მისი წარმატება. ის იმ თაობის გზას აგრძელებს, როგორებიც იყვნენ ოპერის ცნობილი მომღერლები, ცნობილი ბორჯომელები - თენგიზ ზეინკლიშვილი და ნუგზარ გელაშვილი“.

გაზეთ „შირაქის“ რედაქცია ულოცავს ცნობილ ქართველ საოპერო მომღერალს რამაზ ჩიკვილადის საიუბილეო თარიღებს და კვლავ წარმატებულ კარიერას უსურვებს.

ნანა ჭიჭინაძე

გამომცემელი შპს „შირაქი“
დირექტორი **ინგა შიოლაშვილი**
რედაქტორი **ილია მარჯაშვილი**

სარედაქციო კოლეგია: ჭუჭუნა ჭანაშვილი (ჟურნალისტი); ილზა ხარაშვილი (სტილისტ-მენეჯერი); ხათუნა ბენაშვილი (კორექტორი); ნათელა ბოსტაშვილი (ბუღალტერი); ნინო ჯანაშვილი (ოფის-მენეჯერი); მზინა ქანაშვილი (საქმის მწარმოებელი).

გაზეთი აიჭყო და დაკაბადონდა „შირაქის“ კომპიუტერულ ბაზაზე. ყოველკვირეული გამოცემა იბეჭდება შპს „კოლორ პრესის“ სტამბაში.

რედაქციის მისამართი: ქალაქი დედოფლისწყარო, ფიროსმანიის №18, ☎ 0 356 22 22-85; 598 72-18-72 (დირექტორი) 593 275-275 (რედაქტორი)

რეგისტრირებულია დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს მიერ, № 6 014-468.
გაზეთის გამომწერა წელიწადში - 20 ლარი